

18. prosinca 2020.

broj 158

KU ZI S!

LIST ZA MLADEŽ

4

ŠKOLA

BUĐUĆI TEHNIČARI ZA NAMJEŠTAJ I ENTERIJER

8

ISTRAŽIVANJE

MLADI I LOCKDOWN

18

GLAZBA

NAJBOLJI ALBUMI GODINE

21

MODA

NOVA GENERACIJA NAKITA

2

FOTO MJESECA

U susret Božiću...

List je besplatan

Osnivač: NIU Hrvatska riječ

Nakladnik: NIU Hrvatska riječ

Trg cara Jovana Nenada 15/II

24000 Subotica

Za nakladnika: Ivan Ušumović

Urednik izdanja: Davor Bašić Palković

Suradnici: Klara Dulić, Andrea I. Darabašić, Ivan Benčik, Kristina Ivković Ivandekić, Vedran Horvacki

Lektura: Zlatko Romić

Korektura: Davor Bašić Palković

Tehnički prijelom: Thomas Šujić, Jelena Ademi

Fotografije: Ana Francišković, Pixabay

E-mail: kuzis07@gmail.com

Web: www.hrvatskarijec.rs/stranica/kuzis/

Tisak: Sajnos DOO, Novi Sad

List izlazi uz redovitu potporu Pokrajinskog tajništva za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama

Radost Božića nije nestala

Godina na izmaku bit će ispraćena velikom dozom kritike, kukanja, ali i radosti jer se završava. To je godina u kojoj smo na svojoj koži itekako osjetili istinitost uzrečice koja glasi »Uvijek može gore!«. Kada se osvrnem na ovu godinu, ne mogu se ni sjetiti što je to bilo toliko loše u prethodnoj, dok je na pomisao na narednu godinu kod mnogih ovog puta prisutan strah. Iako, naravno, ne bi trebao. U istoj mjeri prisutna je i nada – nada da će se situacija s koronavirusom umiriti, da će se sve vratiti u normalu, da ćemo bez straha od bolesti i smrti moći zagrliti najmilije, popiti piće u omiljenom kafiću, otputovati na neko željeno odredište. Želja je mnogo, a mogućnosti jako malo. Ipak, u godini koja je obilježena pandemijom i njezinim posljedicama, potresima, požarima, demonstracijama – svi imaju samo jednu želju, a ona je: ostati živ i zdrav sa svojim najbližima. Možda nam iz tog razloga ova godina može poslužiti kao lekcija za smanjenjem zahtjeva koji su nam potrebni za sreću i zadovoljstvo. Svakako da nas je već naučila i podsjetila koliko smo mali i koliko je sve podložno promjenama.

Uvijek kada se bliži kraj godine na društvenim mrežama osvane mnogo objava o tome kako preostalih nekoliko dana do kraja godine trebamo na što bolji način iskoristiti. Ove godine tih tekstova je manje, jer su ljudi nažalost toliko umorni, napeti i uplašeni da su posljednje što im treba savjeti »kako pametno iskoristiti posljednjih 15 dana 2020. godine«, jer jedino o čemu razmišljaju jest gdje moraju staviti masku, a gdje ne, rade li prodavaonice i do koliko sati, smiju li zvati baku na ručak ili joj prilaziti, kome da se obrate za pomoć u slučaju zaraze i mnoga druga važna pitanja. Ljudi se osjećaju nemoćno, jer to i jesu. Ipak, usprkos svemu, drago mi je da vidim i osjetim radost na spomen Božića.

Zbog čestog razdvajanja ljudi ove godine i straha od onog najgorog, želja za zbližavanjem, za obitelji, nježnošću i ljubavlju se, čini mi se, povećala, dok ljudi u većoj mjeri čekaju praznike i dane kada će barem nešto biti kao i prethodnih godina. Iako su se, zbog epidemiološke situacije, pojedine navike promijenile i pri odlasku u crkvu, ono što može ostati isto ili postati još bolje oko Božića jest naš odnos s ukućanima, s prijateljima, sa susjedima. Nitko nam nije zabranio osmijeh, lijep pozdrav ili mogućnost postavljanja čuvenog pitanja »Kako si?«. Nitko nam nije zabranio da barem u svojoj kući, sa svojom obitelji, proslavimo Božić kao i prethodnih godina. Kuća i naši najbliži su jedini gdje još nemamo ograničenja, odnos koji možemo poboljšati i mjesto gdje jedino i možemo osjetiti sigurnost. U nadi za zaista boljom godinom, hajde da damo svoj maksimum ljubavi, kako prema drugima, tako i prema sebi; da pokušamo bolje razumjeti druge i da strpljivo sačekamo dane kada će zagrljaj opet biti dobrodošao. Do tada, nosite maske kada morate, a kada ne morate – osmijeh na lice!

Čestit i blagoslovljen Božić i sretna Nova godina!

Budući tehničari za namještaj i enterijer

U odjelu ima šest učenika, a plan je da tijekom četiri godine steknu razne kompetencije vezane za uređenje interijera (stambenih, poslovnih, javnih), sve vrste namještaja, građevinsku stolariju

4

Četverogodišnje školovanje na hrvatskom jeziku, na potpuno drugačiji način zbog cjelokupne epidemiološke situacije, započeo je u rujnu i odjel TON 1/6, smjer tehničar za oblikovanje namještaja i interijera u Politehničkoj školi u Subotici. Odjel broji šest učenika. Spomenuti obrazovni profil, u okviru područja rada šumarstvo i obrada drveta, u toj školi, kao i u cijeloj Srbiji postoji od 2005. godine.

Razrednica odjela TON 1/6 **Sofija Popović** za naš list navodi kako učenici tijekom obrazovanja stiču razne kompetencije vezane za uređenje interijera (stambenih, poslovnih, javnih), sve vrste namještaja, građevinsku stolariju i svih drugih predmeta dobivenih obradom drveta kao i svih vrsta ploča na

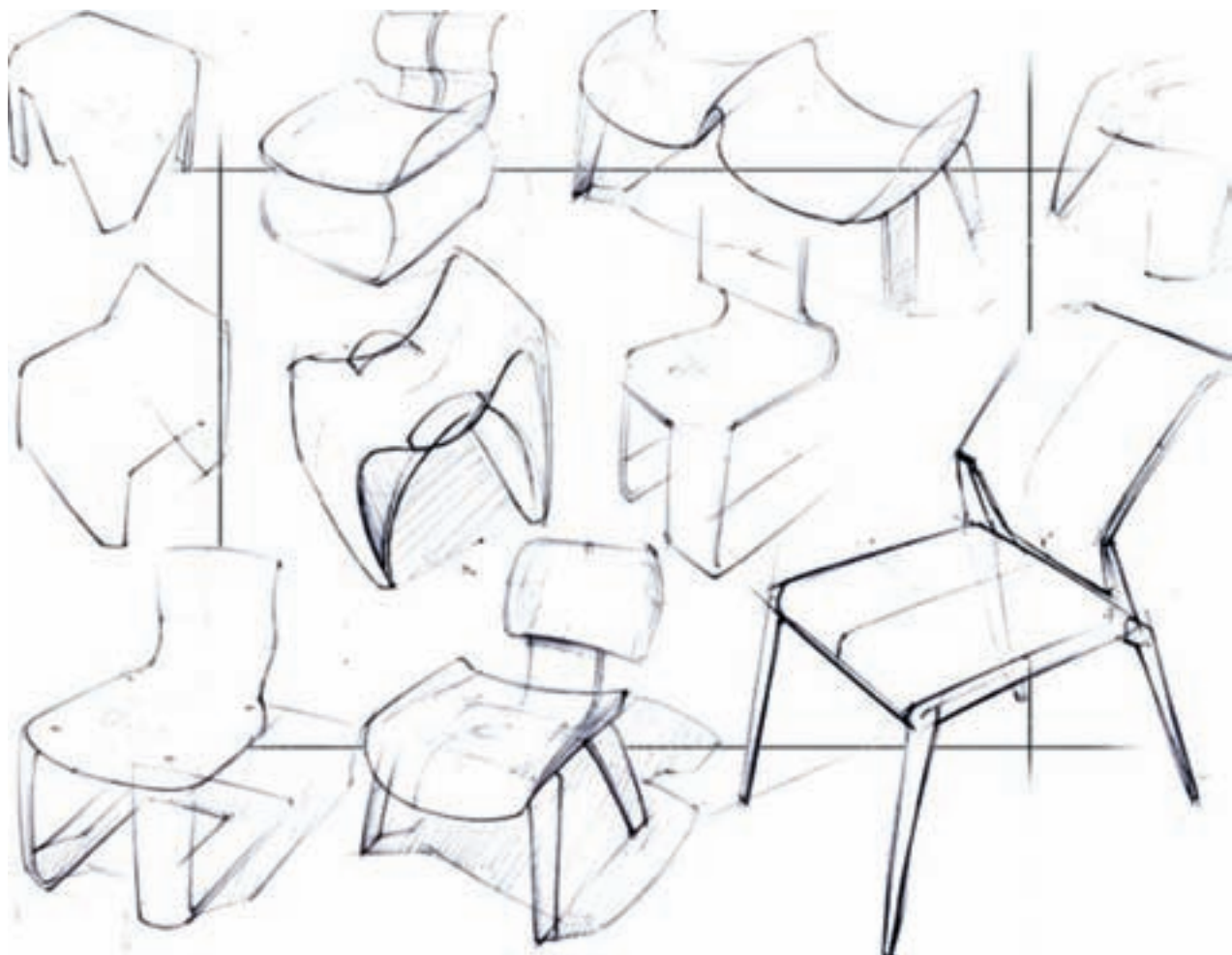
bazi drveta. Ona ističe kako se učenici potiču na samostalan i kreativan rad kako da od ideje dođu do gotovog proizvoda, vodeći računa o mjerilima funkcionalnosti i estetike.

Sofija Popović napominje kako su u toj školi prvi put ove godine upisali odjel tog smjera na hrvatskom jeziku. Odjel je, kako kaže, malobrojan, ali vrijedan, i dodaje kako učenika ima iz Subotice, Palića i Male Bosne.

No, epidemija koronavirusa uvjetovala je da učenici sada nastavu pohađaju na daljinu.

»Nastavu na daljinu za sada svi prate bez problema. Ipak, sada već imamo iza sebe određeno iskustvo. Učenici su vrijedni i svoje zadatke odrađuju na vrijeme. Svi su zadovoljni onim što uče u školi. Posebno su bili zadovoljni praktičnom nastavom u školskoj radionici (blok od pet nastavnih dana), gdje su direktno mogli uraditi nešto od drveta, što su prethodno sami osmislili. Vidim da vole crtati. U prvoj godini imaju dva predmeta, i to jedan gdje izučavaju tehničko crtanje i jedan sa slobodnoručnim crtanjem. Vole također i rad na računalima. U prvoj godini je to računarstvo i informatika, a u drugoj, trećoj i četvrtoj je to računarska grafika, tako da stječu potrebne informatičke kompetencije«, kaže razrednica i dodaje kako to što je u pitanju malobrojni odjel ima i svoju dobru stranu, a ona je ta da se svakom učeniku mogu direktno posvetiti i izvući njegov maksimum.

Učenik iz Omišlja

Razrednica je pohvalila sve učenike iz odjela TON 1/6, a kao jednog od najvrjednijih i najboljih izdvojila je **Gabriela Skenderovića**, koji se početkom rujna doselio iz Hrvatske, točnije iz mjesta Omišalj, u Malu Bosnu kod bake. On ističe kako mu je Subotica jedan od ljepših gradova koje je vidio te kako mu je želja da živi u Subotici ili na Paliću, u najvećoj mjeri zbog društva. Ipak, on napominje kako je jako sretan i zadovoljan i okolinom u koju je nedavno stigao te kako mu promjena ne predstavlja problem jer, kako kaže, ima pustolovni duh i voli istraživati nove stvari i okruženja u kojima se nalazi. Za smjer tehničar oblikovanja namještaja i interijera se odlučio, jer je želio da njegov obrazovni profil bude vezan s kreativnošću, umjetnošću, pa čak i prirodom.

»Stvarno obožavam crtanje i skiciranje bilo kakvih predmeta, tj. volim crtati i živu i mrtvu prirodu. No, kako sam odrastao, želja mi je bila da izmišljam interijer bilo kakvog prostora i da oblikujem namještaj. Zbog toga me ovo jako privuklo i zato sam upisao ovu školu i ovaj smjer«, kaže Skenderović.

Zadovoljni školom

Gabrielov omiljeni predmet je za sada povijest. U online nastavi se, kako kaže, dobro snalazi, iako mu je nastava uživo mnogo lakša i manje stresna. Ipak,

usprkos svim okolnostima, on ističe kako su odjel, smjer i škola u potpunosti opravdali njegova očekivanja.

»Srednja škola mi se dopala na prvi pogled. Mišlim da je ovo jedna kvalitetna obrazovna ustanova. Što se odjela tiče, samo bih želio da nam dođe više prijatelja i prijateljica, da se svi družimo i učimo. No, ipak, i naš je odjel meni potpuno u redu, samo bismo svi voljeli imati veći odjel. A što se privikavanja tiče, treba mi još malo vremena da još sve bolje upoznam. Društvo u mom odjelu mi se dopada, no da se još malo popravi odnos među nama, bilo bi puno ljepše. Svi smo se sprijateljili, samo bih volio malo više tolerancije i dobrote prema drugima. Nažalost, nisam nikoga znao iz odjela ranije, a ni ove škole, ali imam nadu da ću pronaći i upoznati barem jednog pravog prijatelja za cijeli život, a možda čak upoznam više prijatelja i prijateljica iz škole. Ma tko zna, možda čak u ovoj školi upoznam i ljubav svog života«, nasmijano priča Gabriel Skenderović.

Drugi učenici ovog odjela nisu bili raspoloženi za medije, a grupna fotografija odjela izostala je zbog dobro nam poznatih epidemioloških razloga koji ne dozvoljavaju okupljanja većeg broja ljudi. No, vjerujemo da će u naredne četiri godine biti prilike da još pišemo o aktivnostima, a zašto da ne i uspjesima ovog odjela, a tada će biti i njihovih fotografija.

Kristina Ivković Ivandekić

Hoće li nas roboti spasiti?

Ono što posebice privlači moju pažnju u posljednje vrijeme jest ideja što znače robotizacija i opća automatizacija poslova za budućnost tržišta rada kakvog sada poznajemo, napose u 2020. godini kada je došlo do jedne od najvećih automatizacija poslova zbog prisile smanjenja interakcije ljudi u neposrednoj fizičkoj bliskosti i smanjenja kretanja na relaciji kuća – posao. Nakon velikog vala porasta produktivnosti, zaposlenosti i stabilnosti tržišta, iznenada, doslovce preko noći kada je objavljena pandemija i u roku od par dana kada su donošene prve velike mjere, dolazi do povijesno nezapamćenog pada produktivnosti, tvrtke otkazuju porudžbe i ugovore a dolazi i do masovnog paničnog otpuštanja kao preventivne mjere koja zapravo postaje samoispunjavajuće proročanstvo. Burze doživljavaju nezapamćeni slom. Sektori koji doživljavaju vrtoglavi rast su online trgovina, sektor zabave, a među njima se posebno ističu tvrtke koje u svojoj djelatnosti koriste pretežno strojeve, koji su prije svega imuni i nepodložni bolestima.

»Normalni proces«

Rastuće kritike prate strah koji se uvlači među radnike: hoće li robotizacija koja ih sve potiskuje biti spas za svijet, ali u isto vrijeme i propast za njih (mala digresija, ali se meni ovdje nameće dodatno pitanje: ako radnici poptuno propadnu, može li svijet uopće biti spašen?)? **Branko Milanović** u svom tekstu *Strah od robota* smatra da je u pitanju pretjerivanje i neopravdani strah. Po njemu, prijetnja da će roboti zamijeniti ljude smatra se novinom koja će promijeniti našu civilizaciju i naš način života, ali tu nema ničeg novog već da je to dio normalnog procesa još od Industrijske revolucije iz 18. stoljeća. Također, on izdvaja tri najveće zabluda.

Prema doktrini ukupne količine rada, novi strojevi će zamijeniti veliki broj radnika zbog čega će oni ostati trajno nezaposleni. Iako je to možda točno na neki kraći rok, zapravo mi ne možemo predvidjeti nove poslove koji će nastati kao odgovor na to, kao i da je to stara briga koja je dokazana kao nesnovana kroz povijest, jer su nove tehnologije stvarale više poslova, novih i boljih.

Ljudske potrebe su ograničene. Nama se čini da su naše potrebe samo one koje postoje danas zato što ne možemo predvidjeti nove potrebe koje ćemo razvijati s novom tehnologijom. Ovdje se opet poziva na povijest i navodi primjer da prije 2007. godine nismo ni mogli zamisliti potrebu za smartphoneima

(pametnim mobilnim telefonima), jer oni nisu ni postojali, a da tek nismo mogli zamisliti nove poslove koje je otvorio nastanak iPhone-a, baš poput toga što svojevremeno nisu mogli biti zamišljeni ni osobna računala, pa nije ni bilo potrebe za njima ili automobili. Ljudske potrebe su neograničene, a nove tehnologije ih kreiraju.

Sirovine i izvori energije su konačni, kao i kapaciteti Zemlje. Iskustvo nas uči da su granice mogućnosti prirodnih resursa daleko fleksibilnije nego što mi to mislimo, jer se naše znanje o njima pomjera napretkom tehnologije i da kroz tehnološki razvoj otkrivamo sve više i više zamjena za prirodne materijale, te da su kapaciteti planeta Zemlje promatrani mimo tehnološkog razvoja samo još jedna velika zabluda.

Porast produktivnosti

U tekstu *Robotizacija: propast ili spas* **Mijat Lakićević** dodaje na Milanovićev tekst da industrija uopće nije tako idilična već da je posao u industriji (vjerujem da ovdje prvenstveno misli na tvorničke i proizvodne djelatnosti) izuzetno težak i opasan, te da s jedne strane zahtijeva željeznu disciplinu i veliku koncentraciju, a s druge je često vrlo monoton i jednoličan te da su to poslovi koji po pravilu ubijaju ljudski duh i kreativnost. Roboti-strojevi ljude zamjenjuju prije svega na takvim poslovima te da je žaliti zbog toga što njih više neće biti nehumano. Nadalje, to su uglavnom opasni poslovi gdje je pored svih zaštitnih mjera i sredstava rizik ozljeđivanja i čak od gubitka života nemoguće sasvim otkloniti, te da je previđanje te činjenice zapravo stav da ljudski životi nisu najvažniji. Robotizacija, da bi se pokazala kao ispravan korak, mora se dokazati na dugim stazama kao nešto što će omogućiti višak slobodnog vremena većem dijelu ljudi i kao nešto što će ogromnim porastom produktivnosti omogućiti lagodniji život. Negdje se taj višak produktivnosti promatra kao nešto što može poslužiti kao osnova za uvođenje univerzalnog zagarantiranog dohotka, trenutno vrlo aktualne ideje oko koje se vode mnoge rasprave.

Robotizacija, dakle, otvara brojna pitanja. Znači li ona više sačuvanih života i hoće li nam već pomoći i kod korone? Hoće li ona radnicima uništiti egzistenciju ili im spasiti život? Odgovore na njih sada nije lako dati, ali je nesumnjivo da će to učiniti vrijeme koje je pred nama.

Pavle Menalo

Blagdani – nekad i sad

Nisam točno sigurna je li u pitanju kraj godine ili konkretno blagdani ili pak činjenica da je moj rođendan krajem godine, ali svakog prosinca osjetim se najednom mnogo starije i svake godine u to vrijeme, vjerujem kao i mnogi, pravim rekapitulacije protekle godine i onih koje su joj prethodile. Međutim, otkako sam otišla na studije sve promjene se čine mnogo većima nego što možda zaista jesu. I ove godine kada smo najviše bili razdvojeni od dragih ljudi mnogo razmišljam o tome kako su se praznici izmijenili u prethodnom desetljeću – kako za mene osobno, tako i uopće.

Sjećanja

Jedno od najizrazitijih sjećanja iz djetinjstva, koje vezujem za praznike, jest odsustvo ukrasa i praznične atmosfere u mom okruženju. U Srbiji prije desetak i više godina, pa čak i u multikulturalnoj Vojvodini, nije bilo toliko praznične euforije i dešavanja, što me je gotovo uvijek činilo tužnom. Imala sam osjećaj da po do-

lasku doma ulazim u neki drugi svijet u kome su praznici već uveliko u toku. Sada je drugačije. Koliko god željela na to gledati kao na nekakvu pojavu prihvaćanja i slavlja različitih religija i nacija, ipak mislim da je posrijedi nešto drugo. Na Zapadu praznična dešavanja počinju već krajem studenog ili početkom prosinca. Ukoliko ste imali priliku posjetiti Austriju ili Njemačku, primjera radi, u tom periodu jasno vam je o čemu govorim – ukrasi su svuda, kao i praznična hrana i klizališta, adventi i slično. U srži svega ovoga je pored slave Krista, naravno, ekonomska dobit i eksploatacija praznika. Ne treba zanemariti činjenicu da Srbija jest jedna od popularnih zimskih destinacija u ovom dijelu Europe i da je ona morala prilagoditi svoju ponudu zahtjevima turista. I tako sam od tuge zbog manjka prazničnih dešavanja došla u stanje umora od svega toga već polovicom prosinca.

Obiteljska atmosfera

Daleko bitniji aspekt promjena kojima svjedočim jest onaj na privatnoj razini, za koji sam sigurna da

nije samo karakterističan za mene već i za sve mlade ljude. Neizmjerena radost povodom blagdana u jednom trenutku je splasnula, jer se u formativnim godinama često usmjeravamo ka prijateljima, a manje prema roditeljima, budući da mnogo više vremena provodimo s ljudima svojih godina. Rado se sjećam perioda srednje škole kada su moji prijatelji dolazili na večere povodom blagdana. To je bila prilika da se obiteljska atmosfera prenese i na ljude koji mi nisu rod. U jednom trenutku izgubila se ona dječja želja za poklonima, za koju mislim da se dugo neće povratiti. A ne bi ni trebala. Kako se mnogi za vrijeme studija presele u neka nova mjesta, a brz tempo života, studiranja i rada oduzima

mnogo energije, većini ostane malo vremena za povratak doma. Zbog toga praznici dobivaju onaj smisao koji su imali u nekim najranijim dobima – mala, veoma važna obiteljska i kršćanska proslava. Potreba da na jedan dan obitelj bude skupa, bez nekih gostiju sa strane, da se vode neki važni, ali ne nužno naporni razgovori,

da se prisjetimo mnogih stvari, najprije lijepih. Pokloni već odavno nemaju gotovo veliku vrijednost, jer nakon odvajanja od roditelja i bliskih prijatelja shvatite da vam uvijek fali vremena s njima i da samo želite da imate još jednu priču koje biste se prisjetili za nekoliko godina.

Izmijenilo se i to da su velika obiteljska okupljanja i proslave blagdana postale daleko manje – neki ljudi su spriječeni da prisustvuju, neki više nisu s nama. Ručkovi su postali intimniji i značajniji, jer želite stvoriti uspomene. Daleko od toga da su tradicije nestale – u mom domu se točno zna tko što radi, tko stavlja ukrase, a tko jede kolače. I baš zbog toga, koliko god godina imala, tada sam opet dijete.

Blagdani su sada za mene jedinstvena prilika da na dan ili dva ostavim sve po strani, odem kući, sjednem sa svojim i uživam u domaćoj hrani okružena ljudima koji će mi prepričavati priče koje sam čula mnogo puta i od kojih se još nisam umorila. I mislim da nikada neću.

Andrea I. Darabašić

Igra na sceni, izazov u tekstu

Nakon uspješne izvedbe poetskoga prikaza *Avaške godine* u Subotici razgovarali smo s mladim glumcima koji su se okupili oko ovog dramskog projekta. Oni su članovi Književno-teatarskog kružoka HKC-a *Bunjevačko kolo* iz Subotice. Naši sugovornici govore o iskustvima rada na predstavi i svojem viđenju kazališta te umjetnosti uopće.

Interesiralo nas je kako su doživjeli svoju ulogu, kako su se pripremali za nju te kako je rad na ovom projektu utjecao na njih...

Katarina Ivković Ivandekić: »Glumila sam sjenu. Sjena je kolektivni lik, odjevena u crno i nema određeno ime. Naš zadatak je bio dočarati svaku situaciju na sceni, najviše smo bile uz derana i poslije svake svađe, prebacivanja, razgovora, veselja, mi smo bile te koje smo mu 'zvocale'. Vrtile smo se oko njega, bile njegov unutrašnji glas kako bi situacija na sceni bila još dramatičnija, toliko da se publika naježi i čula sam da smo i uspjele u tome. Budući da je ovo moja druga predstava u životu, mislim da sam se dobro snašla i divno sam se osjećala, napose na kraju predstave kada smo dobili pozitivan odgovor od publike. Dosta dugo smo radile na predstavi, a kada smo odlučili točan datum premijere imali smo sve češće probe i tada je krenuo najzanimljiviji dio svega ovoga. Svi smo se mnogo trudili i vježbali! I pored mnogo rada, bilo je i mnogo zabave i smijeha i taj dio mi je bio omiljeni, jer mi je proba predstavljala odmor. Mali problem su mi stvarale do tada nepoznate riječi. Za neke sam tada prvi put čula, ali vremenom je išlo sve lakše. To je samo bio dodatni razlog mog uživanja u cjelokupnoj pripremi, jer je svaki izazov poput učenja novih riječi bio samo poticaj za veći trud i učenje. Osim na dramsku sekciju, idem i na folklor, dok i moj smjer u školi ima veze s umjetnošću i kreativnošću jer crtam i dizajniram. To je nešto što volim raditi i u slobodno vrijeme tako da se može reći da je umjetnost dio mog života i da svakodnevno uživam u njoj. Naučila sam dosta toga, a ono što me je u najvećoj mjeri dotaknulo i što sam shvatila jest da gluma nije samo izaći na pozornicu i odglumiti nešto nego je ona proces u kom prvo moraš shvatiti ličnost koju predstavljaš. Moraš shvatiti kakvu ulogu imaš kako bi se tek tada mogao prepustiti i na sceni iznijeti prave emocije kako bi gledatelji osjetili pravu poruku. Gluma zahtijeva da sebe u potpunosti daš za

svaku ulogu, što me tjera da nastavim i dalje uživati u čarima te umjetnosti.«

Vedran Peić: »Pripala mi je uloga derana. S obzirom na metadiskurs lika kojeg igram, variran je zanesenosti i psihičke skučenosti, moralnih i amoralnih vodilja, zadatak je bio prilično težak. O tome kako sam se snašao, ostavljam komentarima i kritikama publike. Osobno, rad na predstavi, odnosno ulozi, izgledao je vrlo promišljajuće. Vrijeme sam provodio u rezonovanju i dohvatanju opsega svog lika, a naravno i ostalih, jer su manje-više svi ključni kako bi se tijekom razvijao dalje. Ono što me umnogome najviše dojmilo jest širina koju je pjesnik **Milovan Miković** postavio u svom djelu. Svaki put kada sam mislio da sam na kraju, ostajalo je još par koraka. Sve dok nisam stao na scenu i prepustio se bitisanju svog lika i to bih ujedno izdvojio kao najljepši i najteži trenutak, točnije trenutke. Imam i drugih glumačkih angažmana; trudim se uvijek biti angažiram, dok mogu, naravno. Član sam dramske sekcije Filozofskog fakulteta u Novom Sadu već tri godine. Smatram da, budući da nas Bog daruje talentima i sposobnostima, moramo iskoristiti ono što nam je dano. Biti oruđe, to je osnovni cilj, koji teži ka Višem. Teško je zamisliti život bez umjetnosti. Dan bez glazbe mukotrpan je kao tone na leđima. Trudim se da kroz umjetnost težim ka Istini. U mojem viđenju umjetnost mora imati oplemenjivačku sposobnost. Platon je ljepotu izjednačavao s dobrom. Isto važi za umjetnost. Osim glume (drame u svim elementima), naveo bih još književnost, kojom se bavim i kao student, a koja ima sveobuhvatnu ulogu u mom životu. Kroz nju razvijam svijest, kritičku zrelost, generalnu zrelost, osjećanja, razum i ono što on nosi sa sobom. Svako dramsko djelo koje u sebi podrazumijeva bit života, pa makar i kroz fragmente, uči nas o samom čovjeku. Ta tema je nepresušni izvor. Čovjek sam po sebi sklon je promjenama, napredovanju (nazadovanju) i samim tim predstavlja gradivo koje nikada do kraja neće biti izučeno. Osim toga, mi glumci, učimo o svojim sposobnostima, ograničenjima, snagama, idejama, motivacijama... Svaki dan je bio korak za sebe. Na koncu svega, možda ne izađeš sretan ili zadovoljan, ali pametniji... svakako.«

Katarina Piuković: »U predstavi koju smo izvodili moja uloga je bila uloga jedne od sjeni. Sjene su kolektivni lik, na scenu uvijek dolaze zajedno

i predstavljaju neku vrstu savjesti ili unutarnjeg razmišljanja glavnih likova. Za mene je ovaj lik bio interesantan isto koliko i izazovan. Dakle, nas tri trebale smo svojom pojavom na sceni postati jedno, kretati se i govoriti kao jedno i prikazati lik koji u stvari ne postoji, što je u početku bilo malo teško, ali na samom kraju jako zanimljivo i postala je to prava igra na sceni. Osim svog lika na probama sam s uživanjem pratila ostale. Osim dobre atmosfere na probama kojoj su doprinosile razne šale i smiješne situacije, bilo mi je izuzetno interesantno promatrati kako drugi pokušavaju dočarati svoj lik. Naravno, redateljica **Nevena Mlinko** je uvijek bila tu sa svojim komentarima koji su pomagali, ali opet svatko je imao neko svoje viđenje. Ovo mi je bio prvi put da glumim u predstavi u kojoj nisu samo moji vršnjaci,

te sam u nekim momentima imala osjećaj kao da trebam slušati sve što govore i hvatati bilješke ne bi li mi to kasnije možda pomoglo. Od svih izazova na sceni najveći je bio u samom tekstu. Govoriti poeziju kao dramski tekst, mislila sam da je to gotovo nemoguće i da će biti jako teško, ali drago mi je što nisam odustala. Zapravo, mislim da je to i jedna od stvari koja me privukla, jer, osim glume, volim i recitirati i posljednja pjesma s kojom sam išla na natjecanje bila je *Saranio bi je ko caricu* Milovana Mikovića, od svih meni omiljena njegova pjesma. I ako prije nisam čitala njegovu poeziju, neizmjereno mi je drago što sam se sada više upoznala s njegovim radom kroz ovu predstavu. Ovo su tako reći bile dvije muhe jednim udarcem, dvije stvari koje volim na jednom mjestu. Ili možda ipak nisu samo dvije, folklor (kojim se bavim) i bunjevačka nošnja (koju volim) također su elementi predstave. Zaista smo napravili magiju različitih umjetnosti na sceni. Sama umjetnost za mene i jest scena, osjećaji koji se bude dok glumim, recitiram ili igram ne mogu se opisati. Što bi i značila umjetnost ako se

ne može prikazati drugima? Što bi ona značila iza scene? Ovim izlaskom na scenu, osim svog talenta i ljubavi prema glumi, ljudima smo dali do znanja o važnosti jezika kojim se služimo, da ga trebamo čuvati služeći se njime, a ne gledati ga kako nestaje. Bila mi je velika čast što sam bila dio po meni jako važnog dramskog komada za koji sam sigurna da će se još dugo izvoditi.«

Katarina Ivanković Radaković: »Moja uloga u predstavi je bila uloga sjene. Sjene kroz cijelu predstavu govore i prikazuju ono što glavni lik misli i osjeća. Za mene je ova uloga bila jedan veliki izazov, bilo mi je jako zanimljivo zato što nikada nisam glumila ovakvu vrstu uloge. Inače se jako dobro osjećam na sceni dok glumim, a ova uloga mi je bila poseban doživljaj. Kako bismo počeli pripremati predstavu, prvo smo se morali upoznati sa samim tekstom. U tome nam je pomogao i sam autor Milovan Miković s kojim smo imali jedan ugodan razgovor. Taj razgovor me je najviše dojmio u cijeloj pripremi. Uz svake probe ima mnogo smijeha i zabave, i to su jedni od najljepših trenutaka u samoj pripremi predstave. U samoj glumi mi nije bilo ništa teško jer to volim raditi, ali najteže mi je bilo provući se kroz čardak. Osim glume, recitiram i bavim se glazbom, tako da umjetnost predstavlja najveći dio mog života. Kako je ovo bio jedan zahtjevan projekt i trebalo je puno vremena

za uvježbati ga, naučila sam biti jako strpljiva.«

Nataša Stipančević: »U predstavi igram ulogu nane, majke koja brine oko djece i obitelji nakon odlaska muža u katane. U jednom trenutku brižna, čuvarna, dok je u drugom ponesu osjećaji nevjerice i čuđenja današnjici. Na početku smo se svi pomalo pronalazili u svojim ulogama, možda je za to trebalo više vremena nego uobičajeno. Prikazati publici i našem narodu na ovim područjima nešto drugačije bio je izazov za sve nas. Mlađe generacije su o takvom životu i kako se živjelo u to vrijeme mogli čuti jedino od majka i dida. Trenutačno nemam drugih glumačkih angažmana, ali se nadam i priželjkujem, naravno u onoj mjeri koliko mi slobodno vrijeme dozvoli. Tko god pogleda ovaj poetski prikaz, mislim da će makar malo ostaviti dojam na njega i temu za razmišljanje. Sama pomisao na takvo življenje naših predaka te dojmi. Možete li onda zamisliti koliko smo naučili o tadašnjem životu, ikavici i svemu ostalom što ovaj prikaz donosi kada smo već skoro godinu dana u tome?«

Razgovarala: Klara Dulić Ševčić

Anksioznost i panični napad – kako pomoći?

Ankisoznost se u psihijatriji i psihologiji koristi kao uopćeni pojam kojim se opisuju različiti oblici straha i strepnje. Definira se kao izraženi osjećaj straha i tjeskobe. Strah je emocionalni i fiziološki odgovor na osjećaj opasnosti iz okoline, a tjeskoba je neugodno emocionalno stanje.

Iako je definicija jasna, u životu to izgleda kao jedno veliko zapetljano klupko straha, ljutnje, tuge, strepnje, nemoći... zakopano negdje duboko u grudima. Nekada klijentima najteže pada upravo to što je tako teško definirati to što osjećaju.

Anksioznost u praksi

Anksioznost u praksi izgleda kao strah, ali i nije »samo« strah. S druge strane, sastoji se najvećim dijelom od straha. U praksi to često izgleda tako da tijelo reagira kao kad je u strahu: napetost ili ukočenost pojedinih dijelova tijela – npr. ramena, leđa; grč u želucu; grč u grlu ili predjelu grudi; proljev ili zatvor; drhtavica; mučnina; plitko i ubrzano disanje; ubrzano lupanje srca itd. Često su prisutne i katastrofizirajuće misli o budućnosti. Pritom, um se osvrće oko sebe, kaže »sve je OK«, no teško uspijeva smanjiti uznemirenost. Ako klijent iskusi vrlo jak anksiozni napada, strah od nekog budućeg anksioznog napada također može postati izvorom anksioznosti.

Psihoanalitičari su prvi počeli praviti razliku između straha – koji ima neki konkretan uzrok, najčešće vanjski i anksioznosti koja ima unutarnji uzrok. Anksioznost je dvostruko teška – teška i neugodna sama po sebi i još dodatno zbunjujuća, jer osoba koja ju doživljava teško može sebi objasniti što joj se događa i na što reagira.

Što je još važno znati?

U nekim situacijama i kod nekih osoba anksiozni napad neće biti lako primijećen. Takve osobe izvana mogu izgledati vrlo mirno, a da proživljavaju vrlo teško stanje. To se može zaključiti po tomu što izbjegavaju kontakt očima, doimaju se vrlo ukočeno, a na pitanja odgovaraju vrlo kratko, »da«, »ne«, »ne znam« i slično. Ne uključuju se u konverzaciju.

Iako se panični napad može manifestirati na drugačiji način od onoga koji nam je uglavnom poznat, i osobama koje ga proživljavaju s manje vidljivih znakova jednako je teško. Možda čak i teže, jer okolina neće odmah primijetiti što im se događa. Razumijevanje, smirenost, podrška su ono što im možemo u tom trenu pružiti.

Panični napad

Panični napad je vrlo uznemirujuće iskustvo za osobu koja ga proživljava, ali može biti uznemirujući i za osobe oko nje. Što je ono što u takvim situacijama možemo učiniti?

Vjerujem da ste ovako nešto više nego jednom rekli ili čuli: »Ma bit će sve u redu, nemoj se živcirati« ili »Gledaj to s pozitivne strane«. Međutim, to nije nešto što kod paničnog napada pomaže. Iako je namjera iza ovakvih rečenica uglavnom dobra (želimo da se osoba osjeća bolje), kada ovako nešto kažemo osobi koja se bori s anksioznošću ili paničnim napadom stanje joj možemo dodatno otežati. Zašto otežati? Zato što ovakvim rečenicama nehotice umanjujemo stanje u kojoj se osoba nalazi i time pokazujemo da u stvari ne razumijemo kroz što prolazi.

Što reći/učiniti?

Ono što im u takvim situacijama treba nije savjet nego naša podrška na način da budemo s njima i da pokušamo razumjeti kroz što prolaze. To možemo učiniti rečenicama: »Vidim koliko ti je teško. Tu sam uz tebe«; »Razumijem da te to brine«; »Što mogu učiniti za tebe?«. Tako ćemo im pomoći da lakše prihvate i izdrže teške osjećaje s kojima se nose.

S druge strane, što ne treba činiti? Ne treba dijeliti savjete tipa: »Ma nije to ništa strašno / Gledaj to s vedrije strane / Ma joj, ne dramatiziraj / Znam da ti je teško, ali«. Također, ne treba očekivati da se osoba »smiri već jednom«, te ne treba osuđivati (misliti da je slaba osoba, da pretjeruje, da nema razloga itd.).

Kada netko prolazi panični napad, ono što možemo učiniti je biti tu za njih. Uistinu biti tu i tijelom i mislima. Umirujućim glasom reći: »Tu sam, izdahni / Tu sam uz tebe / To što osjećaš je teško i neugodno, ali je OK. / Bit ćeš dobro / Ovo što sad osjećaš će proći«.

Pratite i vlastiti dah, svjesno izdišite dugo i polako da biste ostali mirni, tako će i osoba pokraj vas lakše umiriti sebe.

Kad s nekim prolazimo tako teško stanje bez osuđivanja i bez očekivanja da se brzo smiri, to bezuvjetno prihvatanje je ključan dio pomoći. Na taj način svojim postupkom šaljemo poruku da je osoba vrijedna ljubavi čak i kada prolazi teško stanje.

Marina Balažev, prof. specijalizantica transakcijske analize – smjer psihoterapija

Kako se mladež nosila s lockdownom?

Stanje tzv. lockdowna, ili potpunog zatvaranja, odnosno izolacije, zbog kojeg je proglašeno izvanredno stanje, utjecalo je negativno na cijeli svijet. Tijekom tog perioda su najugroženiji bili stariji, pogotovo oni s kroničnim bolestima. Međutim, malo se osvrtao na činjenicu kakav je utjecaj takvo stanje imalo na mladež. Za neke je ova godina trebala biti godina upisivanja fakulteta, za neke godina prve ljubavi, izlazaka, putovanja i otkrivanja svijeta. Krovna organizacija mladih Srbije (KOMS) provela je istraživanje gdje je putem anketiranja mladih došla do podataka kako su se djevojke i dečki nosili s takvom situacijom, kao i kakvog su mišljenja nakon ukidanja izvanrednog stanja.

Utjecaj na školovanje

Istraživanje je pokazalo da se mjera ograničenja kretanja i okupljanja tijekom potpunog zatvaranja pridržavalo gotovo dvije trećine mladih, a nakon njegovog ukidanja je to činilo manje od trećine. Mjere su više poštovale mlade žene nego muškarci. Također, 41,4 posto ispitanih izrazilo je nezadovoljstvo djelovanjem države tijekom ožujka i travnja, a 58,9 posto je nezadovoljno njenim rukovođenjem situacijom od svibnja do rujna. Istraživanje je pokazalo da su mladi tijekom lockdowna imali značajno više povjerenja u institucije nego nakon njega.

Kada je riječ o polju rada i zarada, istraživanje pokazuje da je za vrijeme potpune izolacije trećina mladih imala strah od gubitka posla, a nakon nje tek nešto malo manje – 31 posto. Trenutačno 23,2 posto mladih osjeća nesigurnost za svoje radno mjesto, dok za budućnost radnog mjesta strahuje 27,9 posto mladih. Više od polovine njih misli da je pandemija negativno utjecala na njihovo školovanje, dok 26 posto nije imalo online nastavu. Veoma

mali postotak (6,1 posto) smatra da je imalo dobar pristup obrazovanju, dok 36,5 posto misli suprotno.

Briga o zdravlju i pomoć drugima

Tijekom opće karantene osjećaj zdravstvene ugroženosti je imalo 42,7 posto anketiranih, dok taj osjećaj nakon njega ima njih 29 posto. Mladi su se u najvećoj mjeri plašili da se ne zaraze i ugroze obitelj, kao i da se ne zarazi netko od njihovih bližnjih. U manjem postotku su imali strah da se oni sami ne zaraze i ne završe u bolnici, dok je strah od smrti imalo 24,7 posto ispitanika. Prema istraživanju se 26,2 posto mladih osjećalo jako loše u izolaciji, dok se samo njih 6,6 posto osjećalo jako dobro. Veliki postotak mladih odgovorilo je da se planira iseliti iz Srbije, dok je 46 posto odgovorilo da o tome razmišlja, ali da za sada ne planira.

Neki su se u to vrijeme i aktivirali, tako da je 22,6 posto njih pružilo volontersku pomoć, a najveći broj njih je odlučilo volontirati samovoljno i na svoju ruku. Oni koji su volontirali organizirano, to su činili u organizacijama civilnog društva, Crvenom križu, UNICEF-u ili nekoj drugoj međunarodnoj organizaciji ili lokalnoj samoupravi.

KOMS je istraživanje proveo tijekom srpnja i kolovoza, a u njemu je sudjelovalo 1.103 mladih, uzrasta između 15 i 30 godina.

Tomislav Perušić

Siječanj

P	U	S	Č	P	S	N
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

Veljača

P	U	S	Č	P	S	N
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28

Svibanj

P	U	S	Č	P	S	N
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

Lipanj

P	U	S	Č	P	S	N
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30				

ljetno

Rujan

P	U	S	Č	P	S	N
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

Jesen

Listopad

P	U	S	Č	P	S	N
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

HRVATSKA

RIJEKA

Ožujak

P	U	S	Č	P	S	N
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

Proljeće

Travanj

P	U	S	Č	P	S	N
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

Uskrs

Srpanj

P	U	S	Č	P	S	N
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

Kolovoz

P	U	S	Č	P	S	N
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

Studeni

P	U	S	Č	P	S	N
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

Zima

Prosinac

P	U	S	Č	P	S	N
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

Božić

Nova 2022. godina

Na najprljavijem mjestu na svijetu, u štali, rođena je Čistoća

Cezar August, knjižničar svijeta, sjedio je u svojoj palači pokraj Tibera. (...) Uskoro će izdati zapovijed da se popiše stanovništvo; svi narodi civiliziranog svijeta bili su rimski podanici. (...) Svakom istaknutom položaju, svakom satrapu, svakom guverneru izdana je zapovijed: svaki rimski podanik mora biti upisan u svojem gradu. (...)

Pet stotina godina prije prorok Miheja prorokovao je o tom malom selu:

»Ti, Betleheme u zemlji Judinoj, nipošto nisi najmanji među kneževskim judinim gradovima, jer će iz tebe izaći knez koji će biti pastir nad mojim narodom Izraelom.« (Mt 2, 6)

Josip je bio pun iščekivanja pri ulasku u grad svoje obitelji i bio je uvjeren da će bez teškoće naći mjesto za Mariju, napose zbog njezina stanja. (...) Uzalud je za Onoga komu pripadaju i nebo i zemlja tražio mjesto gdje bi se rodio. Je

li moguće da Stvoritelj neće naći dom u stvorenju? (...) U gostinjcima je bilo mjesta za rimske vojnike koji su brutalno pokorili židovski narod; tamo je bilo mjesta za kćeri bogatih trgovaca s Istoka; tamo je bilo mjesta za one u finom odijelu koji su živjeli u kraljevima kućama; zapravo, tamo je bilo mjesta za svakoga tko je imao novčić za gostioničara; ali tamo nije bilo mjesta za Onoga koji je došao da bude gostinjac za svako srce u svijetu koje nema doma. Kada su napokon spisi povijesti dovršeni do posljednje riječi, najžalosniji će redak biti: »U gostinjcima nije bilo mjesta.« (...)

O svakom djetetu koje je rođeno na svijetu prijatelji mogu reći da sliči svojoj majci. Ovdje je prvi primjer u vremenu da svatko može reći da majka sliči Djetetu. Ovo je divan paradoks Djeteta koje je stvorilo svoju majku; i majka je bila samo dijete. Ovo je također bilo prvi put u povijesti svijeta da bi bilo tko mogao pomisliti da je nebo »tamo negdje gore«; kad je Dijete bilo u njezinim rukama, Marija je odozgo gledala nebo.

Na najprljavijem mjestu na svijetu, u štali, rođena je Čistoća. (...) Onaj koji će sebe nazvati »živim kruhom koji je s neba sišao«, položen je u jaslje, doslovce, na mjesto gdje se jede. Stoljećima prije Židovi su se klanjali zlatnom teletu, Grci pak magarcu. Ljudi su se njima klanjali kao Bogu. Sada su vol i magarac bili prisutni da bi dali nedužnu naknadu klanjajući se svojem Bogu.

(...)

Ni jedna ljudska pamet nikada ne bi pretpostavila da će onaj, koji je stvorio Sunce da grije zemlju, jed-

noga dana trebati vola i magarca da ga griju svojim dahom; onomu koji, prema Svetom pismu, može preokrenuti Arktura (*napomena: najsjajniju zvijezdu u zvijezdu Volaru), carski popis diktirat će mjesto rođenja; onaj, koji polja odijeva travom, bit će gol; onaj iz čijih su ruku izašli planeti i svjetovi, jednoga će dana imati ne- jake ručice koje neće biti dovoljno dugačke da dotaknu glave životinja; da će noge koje su hodale po vječnim bregovima biti preslabe da hodaju; da će vječna Riječ biti nijema; da će Svemogući biti umotan u pelene; da će Spasitelj ležati u jaslama; da će se ptica koja je sagra- dila gnijezdo izleći u njemu –

nitko nikada nije pomislio da će Bog, kada bude došao na ovaj svijet, biti tako nemoćan. To je razlog zašto ga mnogi ne primjećuju. »Bog je uvijek ondje gdje najmanje očekuješ da ćeš ga naći.«

Sin Božji, koji je postao čovjekom, bio je pozvan da uđe u svoj svijet kroz stražnja

vrata. Protjeran sa zemlje, rodio se pod zemljom, u ne- kome smislu prvi špiljski čovjek u registriranoj povijesti. Tu je On potresao zemlju do njezina temelja. Budući da je bio rođen u špilji, svatko tko ga želi vidjeti mora se sagnuti. Saganjanje znak je poniznosti. Oholica odbija sagnuti se i zato ne nalazi Boga. Oni pak koji sagnu svoj »ego« i uđu, otkrivaju da uopće nisu u špilji, nego u no- vom svemiru gdje Djetešce sjedi na krilu svoje majke, a svijet je položen u njegove prstiće.

Tako jaslje i križ stoje na dvjema ekstremnim točkama Spasiteljeva života! Prihvatio je špilju jer u gostionici nije bilo mjesta; prihvatio je križ jer su ljudi govorili: »Ne želimo ovoga čovjeka za kralja«. Nepriznat pri ulasku, odbačen pri odlasku, bio je na početku položen u stranu štalu, a na kraju u grob jednoga stranca. Jedan vol i jedan magarac okružili su njegovu koljevku u Betle- hemu; dva kradljivca stajat će mu svaki s jedne strane njegova križa na Kalvariji. Na mjestu gdje se rodio bio je umotan u pelene, opet je bio umotan u platno u svoje- mu grobu – platno kao simbol ograničenja nametnuta njegovu božanstvu kad je uzeo ljudski lik.

(...)

Samo su dvije skupine ljudi našle Dijete: pastiri i mu- draci; jednostavni i učeni; oni koji su znali da ništa ne znaju, i oni koji su znali da ne znaju sve. Njega čovjek jedne knjige nikad ne može spoznati; nikada čovjek koji misli da zna. Čak ni Bog ne može bilo što reći oholi- ci. Samo ponizni mogu naći Boga!

Priredio: Ivan Čavrgov

Superwoman: Marija Tomšić Im (1870. – 1950.)

Osjećajna dječja spisateljica

Prije desetak dana, točnije 7. prosinca, navršilo se 150 godina od rođenja **Marije Tomšić Im**, hrvatske književnice podrijetlom s prostora današnje Vojvodine. Spisateljica je rođena u Srijemskoj Mitrovici daleke 1870. godine, a nakon završenih nižih razreda gimnazije u tom gradu, završava preparandiju u Zagre-

zape o djeci i djetinjstvu te priče uživljavanja u svijet stvari, biljaka i životinja. Pripadala je nizu autorica ženskog slavonskog pisma s kraja 19. i prve polovice 20. stoljeća.

Djela: *Pripovijesti (Jednakom mjerom i Mjesto sja-ja i bogatstva)*, Sušak, 1903.; *Sabrane pripovijetke i*

bu. Potom službuje kao učiteljica u Slavoniji i Srijemu.

Pisala je pjesme, crtice i novele. Najpoznatija je po književnim djelima za djecu, a objavljivala ih je u časopisima *Smilje* i *Bršljan*. Pripada prvom razdoblju hrvatske dječje književnosti. Svoju prvu pripovijest *Tri ružice* objavljuje 1892. u časopisu *Smilje*. Njezine pripovijesti za djecu i mladež odlikuju se vrlo jednostavnim stilom, a u njima je preko prepoznatljivog tematsko-stilskoga kompleksa iz prirode progovorila o osnovnim životnim vrijednostima. Marljivo stilizirani didaktizam uspjela je umontirati i u pripovijesti koje su nastale na temelju stvarnih događaja (npr. pripovijesti *Jozin duh*, 1900., *Deda Tuna*, 1905.). Njezine pjesme i prozu obilježava izrazita osjećajnost u doživljaju djece, prirode i događaja iz života. Pjesme su joj prigodne, vezane uz blagdane, svečanosti i godišnja doba, navodi se u informacijama o književnici na internetskoj stranici Knjižnica grada Zagreba.

Crtice i novele objavljivala je u *Viencu* i *Prosvjeti*. U prozi stvara tri tipa priče: romantično-čudoredne priče,

pjesme za mladež, Zagreb, 1909. (knjiga je dostupna i u Digitalnoj zbirki Knjižnica grada Zagreba – www.digitalnezbirke.kgz.hr).

Također, bila je i urednica časopisa za mladež *Bršljan*. *Bršljan* je izlazio mjesečno tijekom 18 godina, od 1873. do 1903. Urednik mu je bio **Ljudevit Tomšić**, svekar Marije Tomšić Im. Nakon njegove smrti, od 1902. urednica je bila ova književnica. Bila je među prvim članicama Društva hrvatskih književnika osnovanog daleke 1900. godine.

Uvrštena je u antologiju *Hrvatska riječ u Srijemu: antologija srijemskih pisaca* iz 1995. godine prireditelja **Dubravka Horvatića**.

Preminula je 30. studenoga 1950. u Zagrebu.

Priredio: K. U.

Biskup Ivan Antunović

SCENARIJ, CRTEŽ I DESIGN: KRISTIJAN SEKULIĆ 2020

IVAN ANTUNOVIĆ (KUNBAJA, 19. VI. 1815. KALAČA, 13. I. 1888.), KALAČKI KANONIK I NASLOVNI BISKUP BOSONSKI, POKRETAČ TZV. ZAKASNIJELOGA PRE - PORODA MEĐU UGARSKIM BUNJEVCIMA I ŠOKCIMA, PUBLICIST I PROZNI PISAC.

ROĐEN JE U PLEMIČKOJ OBITELJI ANTUNOVIĆ ALJMAŠKI, KAO DIJETE JOSIPA I MANDE, ROĐ. PETRIĆ.

TEŠKE OBITELJSKE PRILIKE USLIJED GUBITKA POSJEDA, TE SMRTI NJEGOVA OCA, OSTAVILI SU VIDNOG TRAGA NA DUŠI MLADOG IVANA. SVOM SNAKOM SE PREDAO UČENJU. ŠKOLOVAO SE S PREKIDIMA U ALJMAŠU, SUBOTICI, KALOČI, PEČUHU I SEGEDINU. NAKON TEŠKE BOLESTI I OZDRAVLJENJA, STUDIJ JE ZAVRŠIO U KALOČI.

ZA SVEČENIKA JE ZAREĐEN 1838. NAJPRIJE JE POSTAVLJEN ZA KAPELANA U CANTAVIRU, A OD 1839. OBAVLJAO JE NEKOLIKO SLUŽBI PRI KALAČKOM KAPTOLU. GODINE 1842. IMENOVAN JE ALJMAŠKIM ŽUPNIKOM, A VIJEČNIKOM BAČKE ŽUPANIJE POSTAO JE 1843.

PO NEKIM IZVORIMA, TLJEKOM MAĐZARSKE REVOLUCIJE 1848. NEKO VRIJEME BIO UTAJAN KAO KOSSUTHOV PROTIVNIK I PRIJATELJ HRVATSKOG BANA JELAČIĆA. TO GA NIJE SMETALO U CRKVENOJ KARIJERI. OD 1851. SVE JE VIŠE ANGAŽIRAN NA POLJU DRUŠTENOG I PROSVJETNOG RADA. SVOJ POLOŽAJ KAO PREDSEDNIK ŽUPANIJSKE SKUPŠTINE BAČKE ŽUPANIJE KORISTI ZA POTPORU RADA KALAČKE ŠTEDIONICE, DOBROTVRNOG ŽENSKOGA DRUŠTVA, KALAČKE ČITAONICE I DRUGIH.

1876. KRALJ FRANJO JOSIP IMENOVAO GA JE NASLOVNIM BISKUPOM BOSONSKIM. BIO JE TO VRHUNAC NJEGOVE KARIJERE.

L. Sekulić

SVOJIM JE RADOM BISKUP IVAN ANTUNOVIĆ STEKAO UGLED KAO BORAC NACIONALNOG ORGANIZIRANJA HRVATA U UGARSKOJ 1870 - 1880. BILO JE TO TEŠKO VRIJEME ZA NEMADARE, JER SU UGARSKE VLASTI SPROVODILE UPORNU MAĐARIZACIJU SLAVENSKOG PUČANSTVA. U TAKO NEPOVOLJNOM OZRAČJU, ANTUNOVIĆ JE BIO SVJESTAN DA I SAM SPOMEN HRVATSKOG IMENA NAKON REVOLUCIJE, IZAZIVA KOD UGARSKIH VLASTI ZAZOR I OMRAZU. SEBE JE DAVAO U NAPORIMA BUĐENJA NACIONALNE SAMOSVJESTI KOD UGARSKIH HRVATA - INTELIGENCIJE I VIŠIH DRUŠTVENIH SLOJEVA, KOJI SU DOBRIM DIJELOM PODLEGLI MAĐARIZACIJI. BORBA SE PRENIJELA NA NACIONALNO BUĐENJE HRVATA U KATOLIČKOJ CRKVI.

GDI JE GOD BILO SRBAH, TAMO JE BILO TAKOĐER BUNJEVACA I ŠOKACA, ILI KAKO SE DANAS VOLIMO NAZIVATI HRVATAH.

Poštarina u gotovom plaćena.

NEVEN

ORGAN BUNJEVAČKO-ŠOKAČKE STRANKE.

God. XXXIV.

Subotica, Srijeda, 14. lipnja 1926.

BUNJEVAČKE I ŠOKAČKE NOVINE

HRVATSKO SLAVLJE U SUBOTICI

Od 14. do 16. kolovoza 1926. proslavljena je 250. godišnjica dolaska
Bunjevaca u Suboticu te u to bila najveća dosadajna svečanost
Hrvata Bunjevaca.

DANICA

K·A·L·E·N·D·A·R

za u pokrajini
BUNJEVACI, ŠOKCI, HRVATI, BOŠNJACI,
RACI I DALMATINCI

1925

PROBNA VARIJETA

IVAN ANTUNOVIĆ

SAKRAMENT ŽENIDBE

ANTUNOVIĆ JE NEUMORNO OKUPLJAO PODU-
NAVSKJE HRVATE POD BUNJEVAČKIM I ŠOKA-
ČKIM IMENOM, SMANJIVŠI NJIHOVU USITNJE-
NOST ZBOG UPORABE I SAMOOZNAČAVANJA
POD BROJNIM POKRAJINSKIM I PODNACIONA-
LNI IMENIMA KAO ŠTO SU: BOŠNJACI, BUNJE-
VCI, DALMATINCI, DALMATINI, ILIRI, RACI, ŠO-
KCI I TOTI. U TOM CILJU POKRENUO JE VIŠE
NOVINA SA CILJEM NACIONALNOG PROSVE-
ĆIVANJA I BUĐENJA JEDNOG DUHA NARODA.

MAĐARIZACIJA NAŠEG NARODA U PODUNAVLJU JE OSTALA U
PROŠLOSTI SA JOŠ VIDNIM TRAGOVIMA U MENTALITETU, KUHI-
NJI, SVAKODNEVNOM GOVORU I SNAŽNOM OSJEĆAJU PRIPA-
DNOSTI BUNJEVAČKOJ GRANI HRVATSKOG NARODA. NO, ASPI-
RACIJE ZA USITNJAVANJEM HRVATA U VOJVODINI JOŠ ŽIVE.

TLJEKOM RATNIH 1990-TIH, BILO JE PROGONA HRVATA IZ VOJVODINE,
NAJVIŠE IZ SRIJEMA A DANAS SVJEDOČIMO INSTITUCIONALNOJ
POTPORI ZAJEDNICI BUNJEVACA NEHRVATA.

HOĆE LI SE STARE ASPIRACIJE U NOVOM STOLJE-
ĆU OSTVARITI NA ŠETU BUNJEVAČKIH HRVATA U
VOJVODINI? TO OVISI O NAMA. KOLIKO SMO SPRE-
MINI NASTAVITI PUTEM NAŠEG IVANA ANTUNOVIĆA.

Najbolji albumi ove godine

Kao što dobro znate i sami, iza nas je jedna blaže rečeno neobična, a realno teška godina zbog korona pandemije. No, to nije spriječilo glazbenike da u izolaciji svojih studija izrode neke nove albume. O nekima od njih smo već opširnije pisali u našoj rubrici preporuka. Evo jednog izbora najboljih ostvarenja u 2020. godini, od 10. do 1. mjesta...

Drive – By Truckers – *The New OK*

Američka skupina Drive – By Truckers je u 2020. godini objavila čak dva nova albuma *The Unraveling* i *The New OK*. Ova kulturna country rock grupa postoji

već 25 godina i uporno nastavlja izbacivati kvalitetne rock albume. Truckersi su rock and roll mašinerija, u to nema sumnje, svaki album koji su izbacili je minijaturno remek djelo, svaki vam nudi klasični južnjački rock and roll obojen masnim, masivnim gitarskim rifovima i country melankolijom, isti recept su zadržali i na posljednja dva albuma. Pjesme poput *The New OK*, *The Unraveling*, *Sea Island Lonely* kao i obrada Ramonesa *The KKK Took My Baby Away* spadaju u najbolje radove ove grupe u posljednjih 10 godina.

Thundercat – *It Is What It Is*

It Is What It Is je još jedan suvremeni neo soul klasik u Thundercatovoj diskografiji. Novi album nastavlja tamo gdje je prošli album *Drank* stao, usudujem se reći i kako je *It Is...* i možda najbolji album koji je Thundercat objavio do sada. Ljubav, humor, virtuosno sviranje bass gitare, prelijepi, zanosni aranžmani... ovaj album posjeduje sve. Kao najbolje momente na albumu bih izdvojio pjesme poput: *Funny Thing*, *Dragonball Durag*, *Fair Chance* ili naslovne *It Is What It Is*.

Baxter Dury – *The Night Chancers*

Najzreliji album u karijeri **Baxtera Duryja** *The Night Chancers* je hipnotišući miks francuskih pop utjecaja, mračnog discoa i suptilne elektronike, istraživa-

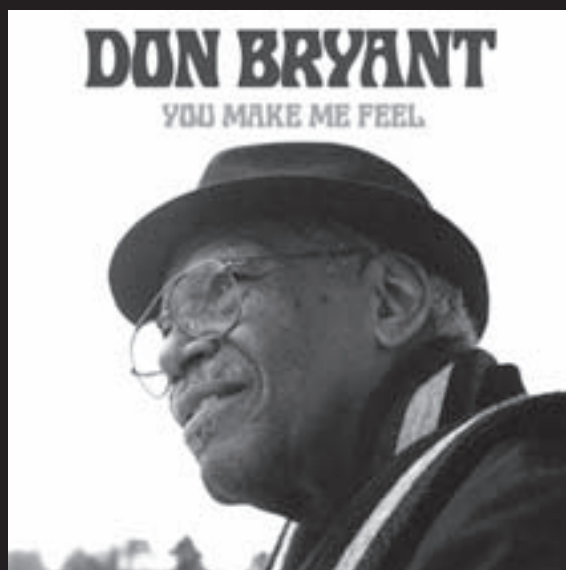

THE NIGHT CHANCERS

nje ljudskih psihofizičkih stanja u suvremenom svijetu obilježenog tehnologijom, Baxterovi junaci su dopadljivi koliko i ukleti. Najbolje pjesme na albumu poput *Carla's Got a Boyfriend*, *Slumlord* ili *Samurai* su među najboljim Baxterovim ostvarenjima.

Don Bryant – *You Make Me Feel*

Retro soul u najboljem izdanju, *You Make Me Feel* je jedan od onih albuma koji od slušatelja ne traži mnogo, što je uostalom i odlika svih sjajnih soul albuma.

Jednom kada se prepustite, zaljubiti ćete se u njegov zvuk, toplotu i iskrene, čiste emocije koje pokreću album od uvodne *Your Love Is To Blame* do završne *Walk All Over God's Heaven*. Poslastica za sve zaljubljenike u zvuk tradicionalnog Memphis soula.

Phoebe Bridgers – Punisher

Punisher je drugi album mlade kantautorice iz Los Angelesa **Phoebe Bridgers**. Radi se o indie folk albumu sanjive atmosfere, on je blago psihodeličan, elegantan i smirujući. Tekstovi su maštoviti, ocharavajući i melankolično lijepi. Phoebe Bridgers je jedna od najboljih autorica svoje generacije, a *Punisher* je zrelo ostvarenje koje zvuči svježije i urbano i koji potvrđuje da uspjeh prvog albuma *Stranger In The Alps* nije bio slučajan.

Fiona Apple – Fetch The Bolt Cutters

Fiona Apple je autorica koja je prisutna na glazbenoj sceni još od 1996. godine kada je ostvarila veliki uspjeh sa svojim debitantskim albumom *Tidal*. Pa dobro, »prisutna« možda nije najbolja riječ, od *Tidal* do danas sve ukupno je objavila pet albuma, ali zato

Fiona ne može reći kako posjeduje slab album. *Fetch The Bolt Cutters* je jedan od albuma o kojima se najviše govorilo ove godine, album neosporive kvalitete koji zaslužuje status remek djela.

Tame Impala – The Slow Rush

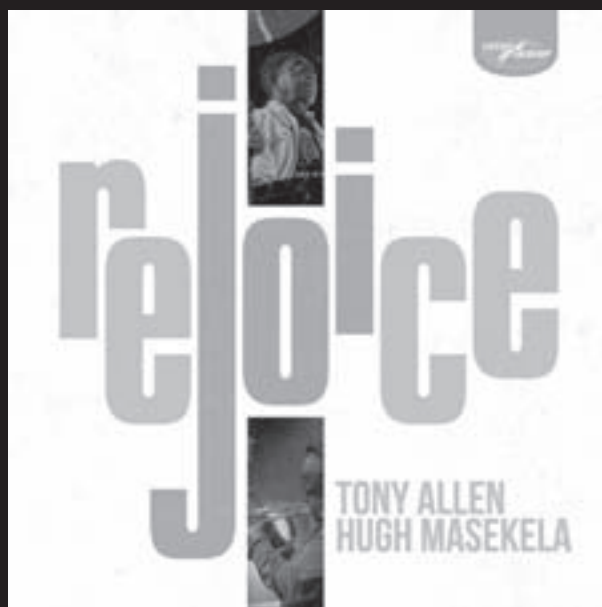
Rock genije novog doba **Kevin Parker** je nastavio sa svojim istraživanjem disco, synth, čak i R'n'B pravaca započeto na prethodnom albumu *Currents*. Australaska Tame Impala nikad ne iznevjeri, pa tako nije ni s *The Slow Rush* iako je možda riječ o albumu koji će teže pasti starijim fanovima, nakon par slušanja svatko će pronaći ono što traži. *The Slow Rush* je još jedna zvučna odiseja koja bogato nagradi upornog slušatelja. *On Track*, *Borderline*, *It Might Be Time* i *Is It True* spadaju među najbolje pjesme ove godine.

Paul Weller – On Sunset

Sa sastavom The Jam je bio jedan od najbitnijih punk autora, s The Style Council je pokazao kako može sve što hoće, a kao solo autor je dokazao kako je neuništiv – **Paul Weller** je jedan od najsjačnijih dragulja britanskog kraljevstva. Na svom posljednjem albumu *On Sunset* stari velemajstor zvuči svježije i inspirirano. *On Sunset* je album pun soula i kompleksnih aranžmana, album koji ima snagu zadovoljiti stare fanove i pridobiti nove.

Tony Allen & Hugh Masekela – Rejoice

Nažalost, ove godine nas je zauvijek napustio čuveni afrički glazbenik i možda najbolji bubnjar u

posljednjih pola stoljeća **Tony Allen**. Legenda nigerijske glazbe, nekadašnji bubnjar Fela Kutija je udružio svoje snage s još jednom legendom, trubačem **Hughom Masekelom**. Album koji posjeduje Tonyja Allena i Hugh Masekelu ne treba nikakvo dodatnu reklamu, njihova imena su dobro poznata svim zaljubljenicima u bogatu afričku glazbu. *Rejoice* je bez premca jazz album godine.

Bob Dylan – Rough And Rowdy Ways

Deset pjesama, odnosno ukupno 70 minuta jednostavno dobre glazbe. Sve ostalo djeluje suvišno. Svaki trenutak djeluje pametno iskorišteno, legendarni Dylan zvuči inspirirano kao na *Love And Theft* ili na *Time Out Of Mind*. **Bob Dylan** i dalje ima američku tradiciju u malom prstu i dalje se u njoj snalazi kao riba u vodi i dalje pronalazi inspiraciju za nova remek djela na starim izvorima. *Rough And Rowdy Ways* je kombinacija bluesa, folka, retro R'n'B-ja, Nashville countryja, sve to je naravno ispraćeno vrhunskom poezijom. Po meni, najbolji album ove godine.

Ivan Benčík

Slom kvalitetnog narativa

Tri godine nakon premijernog prikazivanja serije *The Big Little Lies* (kod nas prevedene kao *Nevine laži*) u kreaciji jednog od najpopularnijih holivudskih scenarista **David E. Kelleya** na male ekrane došla je i nova serija od istoga kreatora, s jednom od istih glumica u naslovnoj roli (**Nicole Kidman**) i sa skoro jednakom narativnom postavkom – majke koje pripadaju višoj srednjoj klasi (iako ovoga puta postavka ide k još bogatijem sloju društva), od kojih jedna ne pripada toj društvenoj klasi, misteriozno ubojstvo i tajne koje izlaze na svjetlost dana... U pitanju je mini serija pod originalnim naslovom *The Undoing*, a u regiji prevedena kao *Slom*.

Klasne razlike i predrasude

Kako bismo što bolje mogli rekonstruirati (i dekonstruirati) narativ ove serije, neizbježna je usporedba s već spomenutom serijom *Nevine laži*. I jedna i druga serija adaptacije su romana, što im je sličnost. U glavnim ulogama su majke i djeca; dok se u *Nevinim lažima* radnja odvija u srednjoj klasi u Kaliforniji, pak u *Slomu* radnja je smještena u New York. Naime, Grace (Nicole Kidman) inače psihoterapeut, živi sa svojim suprugom Jonathanom (**Hugh Grant**) i njihovim sinom koji pohađa privatnu elitnu školu. Jonathan je dječji onkolog i Grace je uvjerena kako oni žive odličan život. Njezin otac (**Donald Sutherland**) je milijunaš, ali autori kroz nekoliko postupaka ističu kako Grace od njega skoro nikada ne traži pomoć (otac plaća samo skupu privatnu školu svom unuku). Pripremajući aukciju za skupljanje novca za siromašnije učenike u njihovoj školi, Grace prisustvuje dogovoru u školskom odboru gdje se, osim drugih bogatih majki, nalazi i Elena (**Matilda De Angelis**) sa svojom tek novorođenom bebom. Elena, naime pripada nižoj klasi i ispostavlja se da njezin sin pohađa tu školu zahvaljujući programu stipendiranja i novcu koji glavna junakinja i ostale majke u odboru planiraju skupiti. Ovakvim postupkom kreator serije otvara socijalno pitanje kao jedno od važnijih u seriji: klasna razlika, predrasude i posljedice koje će upravo predrasude iznjedrili. Naime, Elena je pronađena narednog jutra ubijena u njezinom slikarskom studiju i svih šest epizoda, koliko serija ima, prate upravo pokušaj pronalaska njezinog ubojice. Naravno, sumnja

veoma brzo pada na Jonathana, na prvi pogled duhovitog, ispravnog i nevinog supruga Grace, a kojega doista ingeniozno izvodi Hugh Grant.

Puno manjkavosti

Kada je u pitanju scenarij, onda možemo slobodno kazati kako manjkavosti ima izrazito mnogo, skoro podjednako koliko i proizvoljnosti. Upravo ta proizvoljnost, kada su u pitanju poneki detalji, umanjuju pravi whodunit ugođaj. U središtu radnje je Grace koja ne može pojmiti je li njezin muž ubojica, kako je moguće da je cijeli život provela u iluziji (i je li), te s druge strane, ako ubojica nije Jonathan – je li to mogao biti netko drugi? Autori pokušavaju iz epizode u epizodu pojačati svaku sumnju, ali to im ne polazi za rukom iz nekoliko razloga: motivi, pa ni sami karakteri, ne proistječu organski jedni iz drugih već prije djeluje kao da su autori imali ideju koju su htjeli provesti bez-obzira-na-sve. S druge strane, režija je također problematična, od vizualnog izraza do samog redateljskog postupka iz kojeg je nemoguće definirati što točno kreatori žele njihovoj publici pružiti. U dijelovima se radi o trilerskoj atmosferi, s druge strane čitava serija (u bilo kom segmentu) nema kiruršku preciznost koju ovakvi i srodni žanrovi trebaju.

Dok prva sezona serije *Nevine laži* doista može biti definirana kao izuzetno kvalitetan TV sadržaj, *Slom* pak ne može podijeliti tu titulu s njezinom prethodnicom. U seriji *Nevine laži* socijalno pitanje, psihološko pitanje, emotivno pitanje i klasno pitanje dolaze skupa u narativu koji veoma slojevito govori kako o podjelama ali tako i o zajedništvu. *Slom*, s druge strane, govori o ženi koja je cijeli svoj život sagradila na ideji o braku svojega oca i majke, ideji za koju se ispostavlja da je bila netočna – i takva ideja doista i jest potentna za jedan kvalitetan TV sadržaj. Međutim, autori kao da se nisu mogli dogovoriti što im je primarni temat narativa, i u skladu s tim dobiven je proizvod u kojemu ima svega-po-malo: od čudne mode do crnih rupa.

Dejan Prčić

Nova generacija nakita

Stainless steel – nehrđajući čelik ili kirurški čelik su nazivi za ovaj dugotrajniji i antialergijski materijal od kojeg se, među ostalim, pravi i nakit. Vjerojatno ste vidjeli ranije lančiće od ovog materijala i narukvice kao karike i lance gdje su svi tvrdili da ne crne pri dodiru s vodom i na koži ne ostavljaju trag. Međutim, taj nakit nije bio baš privlačan i uvijek je djelovao više muški nego ženski.

Danas to nije tako, netko se u svijetu fashion nakita dosjetio da pravi upravo lijepe i moderne modele za djevojke i žene upravo od ovog materijala.

Vjerojatno je svima smetalo kada kupe novi nakit – bižuteriju – novi prsten ili ogrlicu koja već nakon jednog nošenja promijeni boju, pocrni, pozeleni ili ostavlja trag na prstima... Da, svima se desilo.

Nakit od nehrđajućeg čelika je trenutačno postao jako popularan jer upravo ne crni brzo, ne mijenja boju tako lako. Tko ne podnosi srebro ili

zlatu i za nju (njega) je odličan jer je antialergijski. Cijena je pristupačna i sada rade pozlate te i rosegold pozlate pa ćete se nekad zamisliti kada vidite komade nakita od ovog materijala je li on od srebra, zlata ili je zaista nehrđajući čelik (naravno, žig vam pomaže da prepoznate).

Sve u svemu jedno je sigurno – jeftino, lijepo, dugotrajnije! Što više za reći? Osim da sljedeći put kada budete tražili novi nakit – bižuteriju potražite oznaku Stainless Steel i uvjerit ćete se i sami u to! Pogledajte samo fotografije i uvjerit ćete se i sami. Ovo sve govorim iz osobnog iskustva i mogu reći da se zaista lijepo pokazao. Svakako da nije dugotrajan kao srebrni ili zlatni nakit, ali za komade nakita koje ne nosimo svakodnevno zaista su za svaku preporuku!

Milijana Nimčević

*Lijepa lica dobre književnosti!
Nova knjiga u nakladi NIU »Hrvatska riječ«.*

Knjiga se može nabaviti u NIU »Hrvatska riječ« po cijeni od 500 dinara.

*Lijepa lica dobre književnosti!
Nova knjiga u nakladi NIU »Hrvatska riječ«.*

Knjiga se može nabaviti u NIU »Hrvatska riječ« po cijeni od 500 dinara.

*Lijepa lica dobre književnosti!
Nova knjiga u nakladi NIU »Hrvatska riječ«.*

Knjiga se može nabaviti u NIU »Hrvatska riječ« po cijeni od 350 dinara.

*Lijepa lica dobre književnosti!
Nova knjiga u nakladi NIU »Hrvatska riječ«.*

Knjiga se može nabaviti u NIU »Hrvatska riječ« po cijeni od 350 dinara.

PREPORUKA

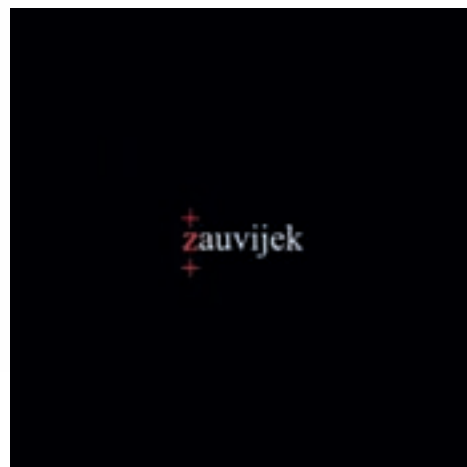
Z++ – Zauvijek

Iza neobičnog imena Z++ krije se osječki reper **Zvonimir Husnjak**. *Zauvijek* je njegov drugi album na kom Z++ nastavlja s usavršavanjem svoje kombinacije trap i R'n'B glazbe. Drugi album je donio značajan napredak u pogledu tekstova i produkcije, prošlo je dosta vremena otkako smo na regionalnoj sceni imali ovako kvalitetan R'n'B album. Čini se kako je Z++ zajašio povoljan val kreativnosti, tako je u godinu dana izbacio dva albuma, a također je i gostovao na pjesmama drugih izvođača poput **Vojka V** ili **Massima Savage**. Stoga se nemojte iznenaditi ako se Z++ pojavi uskoro i s nekim novim pjesmama i projektima. *Zauvijek* bi mogao zadovoljiti i ljubitelje sirovijeg trapa kao i one koji tragaju za nježnijim senzibilitetima.

Izdavajamo sljedeće »trake«: *Moj svijet, Ide mi, Svijetlo, Ljeto već je gotovo i Tajna*.

I. Benčik

CLAZBA

Neobični životi

Neobični životi su uspješna francuska drama/komedija iz 2018. godine prikazana izvan konkurencije na filmskom festivalu u Cannesu. Scenarij i režiju zajednički potpisuju **Olivier Nakache** i **Eric Toledano**, dvojac koji je ranije kreirao hit film *Nedodirljivi*.

Radnja i ovog filma je fokusirana na probleme društva u kontekstu pomoći osobama s veoma ozbiljnim zdravstvenim poteškoćama. Nakon kvadruplegičara u filmu *Nedodirljivi*, autori sada nastoje pokazati problem autizma. U filmu se prikazuju socijalni radnici, volonteri i profesionalci u zdravstvu koji se svim snagama pokušavaju brinuti o tinejdžerima koji imaju problema s autizmom. Po običaju, dvojica redatelja u filmu svu svoju snagu usmjeravaju na vjeru u život i zajednicu te koriste elemente humora kao prve i posljednje crte u obrani međuljudskih odnosa. U pitanju je film koji veliča humanost u svakom smislu te riječi.

U filmu igraju: **Vincent Cassel**, **Reda Kateb**, **Bryan Mialoundama**, **Hélène Vincent**, **Alban Ivanov**.

K. U.

FILM

Moja mama zna šta se dešava u gradovima

Mlada pjesnikinja **Radmila Petrović** predstavlja novu generaciju književnika koji i bez službenog umjetničkog obrazovanja svojim riječima punim čiste emocije okupiraju misli i maštu čitatelja. U njenim pjesmama, u kojima nema slatkih rima, a što je u skladu s postmodernističkim pjesništvom, ne preže ni od koje teme u želji da intrigira one koji se susretnu s njenim tekstovima. Oslanjajući se prije svega na temu odrastanja u maloj sredini i patrijarhalnom duhu, ona želi dovesti u pitanje neke tradicionalne šablone ponašanja i tako pridonijeti izgradnji jednog ravnopravnijeg svijeta. Dinamika sela i grada, različitih načela i brzog odrastanja nakon dolaska na studij rijetko koga mogu ostaviti ravnodušnim, dok britki jezik mlade žene tjera na zamišljenost nad nama samima i društvom u kom živimo.

A. I. Darabašić

KNJIGA

